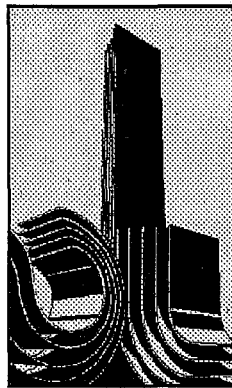

VI. ÉVFOLYAM
1. SZÁM
1997.
JANUÁR

VÍZPART

AZ ALSÓ-TISZA-VIDÉKI VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG LAPJA

Nem szabad „elit” kamarává válnunk!

Felemelő érzés volt 1997. január 11-én a Budapesti Műszaki Egyetem dísztermében hallgatni a Himnusz a Magyar Mérnöki Kamara megalakulása, azaz 52 év utáni újraalakulása alkalmából. Egy miniszter, négy államtitkár, az egyetem rektora, hat külföldi kamara képviselője jelent meg, ezzel is átminaszíva az esemény fontosságát, amit a küldöttök 87%-os jelenléte is megerősített.

Az ünnep azonban elmúlt és a munka következik. Baja Ferenc miniszter büszkén mondta, hogy a mérnöktörvény ellenszavazat nélkül, az összes párt egységes támogatásával született. Ez igaz, de szép-e?

Elsőször is a törvény kevesebb, mint amit a Mérnöki Kamara, a Mérnök Egylet korábban szeretett volna. Ha nem vigyázunk, a törvény a mérnöktársadalom megosztásához is vezethet. A helyes stratégia – a mérnökök és a társadalom érdekében egyaránt – csak az lehet, hogy a törvény hatályát a következő években ki kell terjesztenünk a kivitelezőkre, az üzemeltetőkre, valamint a „legmagasabb rangú” munkát művelőkre, az oktatókra és tudományos kutatókra is.

Azt hiszem, nem szorul bővebb magyarázatra a teljeskörű kamara társadalmi hatásának hatékonysága bármely területen a jelenlegivel szemben. Ez természetesen nem azonnali feladat, először meg kell felelni a jelenlegi törvénynek, a műszaki ellenőri jogosítvánnyal bizonyos ellenőrzésre jutunk a kivitelezésben, de a szakma jövője igazából az oktatásban és a kutatásban dől el.

Másik jelentős kérdés a tagdíjak ügye... A vita és a szavazás azt mutatja, hogy a tagság érzi, egyik oldalon áll a mérnöki munka alacsony szintű anyagi elismerése (köz munkán foglalkoztatott szakképzetlen munkanélküli 23 ezer forintot, kezdő közalkalmazott mérnök 29 ezer forintot kap), s ez minél alacsonyabb tagdíjat indukál, másik oldalon viszont ott a kamara működőképességének kérdése. Ha a parlament nem egységesen szavazza meg a törvényt, de legalább részben fedezi a megalakulás és beindulás költségeit, lehet, hogy többet tett volna!

Mindenkinek látnia kell, hogy teljesen magunkra vagyunk utalva, még valamikori székházunk visszaadása (kárpótlása) sem kerülhet szóba. Pedig állami feladatok vesztünk át a tervezési és szakértői jogosultságok elbírálásával, nyilvántartásával és a tájékoztatással.

Mikor nem fog ez a tagdíj létszámszökkenést eredményezni? Csak akkor, ha a kamarai munka eredményeként javul a mérnökök közérzete, társadalmi elismertsége, anyagi helyzete. Ha a kamara minden mérnök érdekét képes lesz érvényesíteni, legalábbis minden jószándékú, tisztességes mérnökét. Nem szabad tervező és szakértő mérnökök „elit” kamarájává válnunk. Azért kell ezt kimondani, mert egyesekben érezhető ilyen törekvés.

Az érdekérvényesítésünk etikai követelményeinek megvalósítása csak akkor lehetséges, ha bázisunk a műszaki társadalomban bővül. Olyan kamarát kell működtetnünk, ahova a ma még kívül lévők be akarnak kerülni, amelynek céljai azok számára is vonzóak, akikre a tagság jelenleg nem kötelező. Akikre pedig kötelező, azok ezt ne kényszernek érezzék, hanem – legyen bármennyi a tagdíj – jó befektetésnek.

Harmadik gondolatomat már megyei alakuló ülésünkön elmondtam, de az országos alakuló közgyűlés egyik külföldi felszólalója is megerősített gondolatomban. Ez a technikusok ügye. A mérnöki (és a pedagógus) szakma volt az, ahol felsőfokú végzettség, sőt bármilyen végzettség nélkül lehetett pozícióhoz jutni (képzés nélküli tanár, általános iskolát éppen elvégzett „főmérnök”). Ezt nyilvánvalóan helyre kell tenni, ezt a lehetőséget be kell zárni. Ez a helyzet máris konfliktusokhoz vezetett. A tervezők között sok olyan szakember van, aki nem rendelkezik ugyan egyetemi vagy főiskolai diplomával, de gyakorlott tervező, esetleg különböző, úgynevezett felsőfokú tanfolyami végzettséggel rendelkezik, számukra a törvény egzisztenciális és presztízs-problémákat egyaránt jelent. A gyakorlat és az önképzés folytán nem egy közöttük kiváló szakember. Ugy gondolom, a törvény felpuhítása nélkül, de ezzel a kérdéssel foglalkozni kell. A műszaki munkában a mérnök mellett helye, sőt, fontos helye van a jó középfokú szakembernek is.

Ha a kamara nem foglalkozik a mérnök legközvetlenebb munkatársának érdekeivel, esetleg más, ellenérdekeltségű szervezkedést kényszerít ki, netán ezeket az embereket „sekete” munkára kényszeríti. Javaslom, hogy az országos elnökség hozzon létre munkabizottságot a technikusok és a mérnöki kamara viszonyának rendezésére (most arról nem is beszélek, hogy a szakközépiskolai képzés sok esetben hova juttatta a középfokú szakemberképzés színvonalát).

Más szakmából hozott példával: a mütös ne operáljon, de mütös nélkül a legjobb professzor sem tud operálni. Összefoglalva: nagy lehetőséget harcoltak ki a Mérnök Egylet tagjai, de tudni kell élni és nem visszaélni vele. Törekedjünk bázisunk szélesítésére, arra, hogy a tagdíjért minél többet nyújtunk, legyünk vonzó szervezet a ma még kívül lévők számára s mi, vezetők a választás útján ránkruházott funkciókat ne hatalomnak, hanem szolgálatnak tekintsük. Ehhez viszont kérjük minden mérnök támogatását!

Dr. Kovács Gábor
a MMK alelnöke

Megalakult a Magyar Mérnöki Kamara

1997. január 11-én 362 területi küldött – aki összesen 8200 mérnököt képviselt – 52 év után újra megalakította a Magyar Mérnöki Kamarát.

A Himnusz elhangzása után felolvasták Göncz Árpád köztársasági elnök levelét. A levél hangsúlyozta: a kamara célja, hogy szakmailag és etikailag alkalmas emberek végezzék a nagyon fontos műszaki munkát.

Ezek után Bfró Péter, a Műszaki Egyetem rektora, Baja Ferenc miniszter, majd három államtitkár, közöttük Kovács Kálmán, a KHVM politikai államtitkára üdvözölték az egybegyűlteket.

Hat külföldi kamara képviselőjének felszólalása tette még fajsúlyosabbá a tanácskozást.

A résztvevők 9 óras (!)

munkával megalkották a kamara alapszabályát és ideiglenes etikai kódexét, megállapították az 1997. évi tagdíjat és a költségvetés főbb arányszámait, valamint 4 évre megválasztották a kamara vezetőségét és bizottságait.

A kamara elnök dr. Hajtó Ödön, aki a Mérnök Egyletben is elnöki tisztséget töltött be.

Alelnökei: Baross Károly, a győri igazgatóság főmérnöke, dr. Kovács Gábor (Szeged), Holló Csaba (Miskolc) és dr. Korda János (Budapest).

A 12 tagú elnökség tagja lett dr. Kőrmöczy Ernő, a CsMMK alelnöke.

A tagdíj- és költségvetési vitában Török Imre éles kritikával illette a tervezet összeállítását és a tagdíjak

csökkentését javasolta. Bár valószínűleg ezzel többen egyetértettek, a küldöttgyűlés végül is elfogadta az eredeti előterjesztést azzal, hogy a kamara működőképességét mindenképpen biztosítani kell. De felszólította az elnökséget a takarékos gazdálkodásra és arra, hogy törekedni kell a jövőben az inflációnál kisebb tagdíjemelésre. A bevételek elosztási arányát a küldöttgyűlés a területi kamarák javára módosította.

A kamara megalakulásával egyértelművé vált, hogy jogosítványokhoz kötött tervezési és szakértői munkát csak kamarai tag végezhet, s a vízügyi hatóságnak annak tényét az engedélyezési eljárás során ellenőrizni kell.

A kamarában ma egyik

legerősebb szakmai csoportnak látszik a vízimérnökök csoportja. Sürgős feladatuk a szakmai tagozat újraalakítása és a vízimérnökök érdekérvényesítésének erősítése.

Az ideai alaptagdíjak a következők:

Aktívan dolgozók alaptagdíja, ha az 1996 évi szába beszámított összes belföldi jövedelmük 5 millió forint alatti: 6 ezer, ha 5 millió fölötti, 9 ezer forint. A nyugdíjasok és a tagjelöltek alaptagdíja 4000, a 70 éveseké 2000 forint. Az új belépők regisztrációs díjai: aktívak és tagjelöltek – 5000, nyugdíjasok – 3500, 70 évesek – 1000 forint.

A névjegyzéken tartás első tétele 5000, minden további tétele 2000 forintba kerül.

Jugoszláv-magyar vízügyi tárgyalás

Öt éves szünet után került sor 1996. december 9–12. között a Velencei-tó partján a magyar-jugoszláv vízügyi főbizottság XXXV-ik ülészakára.

A magyar küldöttséget dr. Varga Miklós főigazgató vezette, míg a jugoszláv küldöttségben két miniszterhelyettes mellett Vladimir Bajic újvidéki vízügyi igazgató és több régi vízügyi kolléga foglalt helyet.

Az ezt megelőző ülés 1991-ben volt Szabadkán és a szabályzat szerint évente kellett volna ülésezni.

Ezért a bizottságnak öt év elvégzett,

illetve el nem végzett feladatait kellett áttekintenie, aktualizálnia az egyezményt és meghatározni az 1997-es feladatokat.

Hosszú és fárasztó munka után, miközben mindkét tárgyaló fél nagy megértést és rugalmasságot tanúsított, Jugoszlávia budapesti nagykövete, dr. Spadijer Balsa megtisztelő jelenlétében kerültek az aláírások a jegyzőkönyvre.

Az együttműködés legfontosabb újdonsága, hogy az eddigi területi jellegű (dunai illetve tiszai) albizottságok helyett szakmai albizottságok fognak

alakulni, mégpedig vízkárelhárítási, vízgazdálkodási és vízminőségi albizottságok.

Ezek vezetőinek kijelölése és a legcélszerűbb munkamódszerek kialakítása év közben fog megtörténni.

1996-ban a korábbinál sokkal aktívabb volt a két ország együttműködése (ár- és belvízi felülvizsgálat, kisvízi bejárás, vízhozam és vízminőségi mérések stb.). Minden remény megvan rá, hogy ez 1997-ben is így lesz.

K. G.

A jegyzőkönyv aláírásának ünnepélyes pillanata

A Magyar Hidrológiai Társaság XV. Országos Vándorgyűlésének előkészületei

A Társaság idei vándorgyűlését 1997. július 9-10-én rendezi Kaposváron. A vándorgyűlésen 6 szekcióban zajlanak tanácskozások, amelyekre dolgozatok küldhetők be. A dolgozat bejelentésének határideje 1997. február 20. A dolgozatleadás határideje 1997. május 10. A dolgozatok a vándorgyűlés előtt szakmai kiadványban megjelennek.

A meghirdetett témakörök:

1. vízellátás
2. csatornázás-szennyvíztisztítás
3. mezőgazdasági vízgazdálkodás
4. vízellátás
5. hévíz- és gyógyvízhasznosítás
6. informatikai eszközök és eljárások alkalmazása a vízgazdálkodásban.

Török Imre György
műszaki igazgatóhelyettes

A MHT szegedi területi szervezetének idei munkaterve

Február: Szeged

Angliai szakmai útibeszámoló (1996-ban az MHT szervezésében angliai szakmai tanulmányúton részt vett tagtársaink dia- és videovetítéssel egybekötött élménybeszámolója).

Időpont: 1997. február 20. 14,30 óra

Helyszín: ATIVIZIG, Vásárhelyi Pál tere

Március 19.: Kecskemét

A Duna-Tisza-közi homokhátság vízgazdálkodási problémáinak megoldása. (Előadó- és vitautülés felkért előadókkal és hozzászólókkal a Bács-Kiskun megyei területi szervezettel és a vízgazdálkodási szakosztályokkal közös rendezvény.)

Részletes program a vízgazdálkodási szakosztály munkatervében.

Időpont: 1997. március 19. 10-16 óra

Helyszín: Kecskemét, Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés tanácssterme

Március 22.: Szeged

Víz világnapi ünnepség (a januárban diákoknak kiírandó dolgozat és rajz-plakát pályázat díjainak ünnepélyes átadásával, szakmai előadásokkal, televíziós és rádiós fórummal)

Helyszín és pontos időpont: később.

Április: Szeged

Tisza-napok (Tisza-völgyi regionális konferencia, a tiszai vízügyi igazgatóságok és környezetvédelmi felügyelőségek szakembereinek bevonásával, a szegedi Akadémiai Bizottsággal közös, hagyományos rendezvény, a Tisza vízminőségi állapotának értékelésére).

Helyszín és időpont: később.

Május 15. Hódmezővásárhely, lúdvári szivattyútelep

Az 50 évvel ezelőtt Tildy Zoltán, akkori köztársasági elnök által felavatott reverzibilis szivattyútelep avatási évfordulójának és a felújítás befejezésének, ünnepélyes üzembe-

helyezésének eseménye, szakmai előadással és helyszíni bemutatóval – az Ativiziggel és a Plesó & Plesó Kft.-vel közös rendezvény –, a helyszínen később megjelölt időpontban.

Június: Szeged

A folyami halászat és vízgazdálkodás kapcsolata (a mezőgazdasági vízgazdálkodási szakosztállyal közös rendezvény, előadóülés meghívott előadókkal, felkért hozzászólókkal.) Helyszín és időpont meghatározása: később

Szeptember: Terepbejárás

„Szikes tavak” – szakmai kirándulás dr. Molnár Béla professzor vezetésével, később meghirdetett időponttal és programmal.

Október: Szeged

Szeged város szennyvíztisztítása. A szegedi Vízmű Kft.-vel és a Városi Vízügyi Beruházási Kft.-vel közös rendezvény, előadóülés a tervezett beruházás műszaki megoldásainak és programjának ismertetése felkért előadókkal, később megjelölendő pontos időponttal és helyszínnel.

November: II. Maros-konferencia Marosvásárhely

Az 1995-ben Szegeden megtartott Maros konferencia folytatásaként a marosvásárhelyi székhelyű Maros-vízgyűjtő igazgatóságával és az Ativiziggel közös rendezvény. (Előreláthatólag 2 napos konferencia, magyar és romániai szakértők előadásaival, vitautülés)

Pontos időpont, helyszín kijelölése: később.

Az előzőekben ismertetett programtervezet rugalmasan kezeljük és bővítésének, illetve szűkítésének lehetősége mindenkor fennáll, alkalmazkodunk az országos nagy rendezvényekhez.

Szeged, 1996. november 20.

Török Imre György
a szegedi területi szervezet elnöke

És még 275 közmunkás is...

Ma már közismert, hogy a vízügyi szolgálat létszáma az utóbbi évek során egyharmadára csökkent.

A feladatok azonban maradtak és ellátásuk bizony gyakran komoly nehézségeket okoz.

Ezért is fogadta örömmel az Alsó-Tisza vidéki Vízügyi Igazgatóság a Közmunka Tanács közmunkások foglalkoztatására kiírt pályázati felhívását.

Pályázatunk kedvező elbírálásával az előzetes becslések alapján 200-230 személy egyhavi foglalkoztatására nyílt meg a lehetőség. A munka megszervezését siettetette a munkavégzést akadályozó rossz időjárás közeledte is.

A mielőbbi kiértékelések érdekében az egységek (szakaszmérnökségeink és Műszaki Biztonsági Szolgálatunk) megkeresték a munkaügyi kirendeltségeket. Itt azonban feltámadt ügybuzgalmunkat (1-2 kivétellel) sajnos, alaposan leűrtötték. Az általunk kért létszám biztosítására nagyon kevés reményt láttak. Kérésünket pedig – hogy csak orvos által munkaképesnek nyilvánított munkacérot küldjenek – kerek elutasították. Volt olyan kirendeltség, ahol még a kiértékelő börtékok beszerzése és felbélyegzése is megoldhatatlan problémának tűnt.

Később szerencsére az együttműködés – és nem utolsósorban az elért eredményeink – hatására bizonyos szemléletváltást éreztünk, ennek köszönhető, hogy végül is 275 embert foglalkoztathattunk.

A toborzás során – főleg kisebb települések esetében – a leghatékonyabb módszernek az önkormányzatok megkeresése bizonyult. Korábbi jó kapcsolataink hatá-

sára volt olyan hely, ahol maga a polgármester segített a megfelelő emberek kiválasztásában.

A munkák meghatározásakor igyekeztünk olyan feladatokat találni, melyek élőmunkaigénye nagy, de szakértelmet nem igényel. Nem volt nehéz dolgunk. A meghatározott munkákat három csoportba lehetett osztani: a belvízvédelmi csatornákon, az árvízvédelmi töltésen végzett munka és egyéb.

A csatornákon gáztalanítás, cserjeírtás, a töltésen a gépi fenntartásra alkalmatlan szakaszok tisztítása volt a feladat. Külön kiemelendők a szegedi és a csongrádi partfalon végzett gáztalanítási és lépcsőjavítási munkák. Az MBSZ telephelyén elvégzett csőápolási, festési munkálatok szintén égető problémát oldottak meg.

A közmunkások által végzett munka – mennyiségét és minőségét tekintve, figyelembe véve a társaság „szükségét”, heterogén összetételű – szerintem a vártnál jobb volt. Ez több dolognak is köszönhető. Úgy vélem, elég kedvező volt az ajánlatunk. A megfelelő bért, a gumicsizma, szerszám, védőkesztyű és szállítási biztosítását a munkások korrekt ajánlatnak tartották. A vízügy a munka során sem élt vissza viszonylag kiszolgáltatott helyzetükkel. A felvételkor és a munkavégzés, ellenőrzés során is (az alá- és fölérendeltségi viszony megtartásával ugyan, de) normális, „emberi” módon bántunk velük, mintha valóban saját dolgozóink lettek volna.

Természetesen voltak, akitől idő előtt meg kellett válnunk, de erre számítottunk és pótlásukról a munkaügyi kirendeltségeken keresztül intézkedtünk. A megmaradtak úgy látszik, elégedettek voltak a felkínált lehetőséggel, hisz az egy hónapra

szóló kinevezéseket közös megegyezéssel a legtöbb munkahelyen egy-két héttel meghosszabbítottuk, remélve hogy az időjárás kegyes lesz hozzánk.

Nagyon sokan jelezték, ha a jövőben adódik nálunk munkalehetőség, szívesen rendelkezésünkre állnak. Sok olyan embert is megismertünk, akiket árvízvédekezés során is érdemes lenne foglalkoztatni. Nagyon sok múlt a gát- és csatornaörök munkakirányítói munkáján. Végig együtt kellett lenniük a brigáddal. Eközben napok, szerszámokat, védőruhákat adtak ki és vételeztek vissza, jelentést adtak, konfliktusokat oldottak meg, miközben együtt dolgoztak a munkásokkal. Éppúgy, mint egy árvíz-, vagy belvízvédekezés idején.

Az eredmény látványos: november 5. és december 20. között 20 csatormán összesen több mint nyolcvan kilométeren (mintegy fél millió négyzetméter felületen) eltűnt a mederből és a partról a gépi fenntartást akadályozó gaz- és cserjetereng, az árvízvédelmi művek kényszerűségeiből elhanyagolt egyes szakaszai újra elfogadható látványt nyújtanak.

A munkát kiértékelő egységvezetői értekezleten egyöntetű vélemény volt, hogy az eddigi foglalkoztatás jól sikerült és hasznos volt. Ez azonban nem jelenti azt, hogy nem lehetne még jobban és tervszerűbben csinálni. Az eddigi tapasztalatokat feldolgozva, fel kell készülni a jövő évre, mikor is reményeink szerint nemcsak egymásfél hónapig, és nemcsak Csongrád megye területén lehet majd ilyen jellegű munkát végezni.

Reméljük, így lesz, hisz szükségünk van rá!

Verségi László

Igazgatóságunk vezetői, dr. Kovács Gábor és Török Imre György, Ötvös Mihály szakmérnök társaságában január 14-én Kasza József polgármester meghívására Vízügyi Főigazgatóság-Kunszentmártonba látogattak.

A nagyon jó hangulatú beszélgetésen, melyen több városi vezető is részt vett, áttekintették a város és környéke megoldandó vízgazdálkodási feladatait.

Megállapodtak, hogy a szakaszmérnökség tanulmánytervet készít a Hármaskörös bal parti védvonal városi szakaszának szükséges fej-

lesztésére, figyelembe véve a város elképzeléseit és érdekeit. A tanulmányterv alapján közös beruházásra tesznek javaslatot az Országos Vízügyi Főigazgatóság-nak.

Köröspartii látogatás

Megbeszélték a strand területének kezelői kérdéseit, a holtágak helyzetét, a belterületi vízrendezés problémáit és a városi szennyvíz elvezetésének és tisztításának kérdéskörét.

Az ATIVIZIG mindenképpen támogatja a város elképzeléseit és viszont.

Megállapodtak, hogy a polgári védelem napján a Közép-Tisza vidéki igazgatósággal együtt árvízvédelmi bemutatót és kiállítás szerveznek.

Kunszentmárton érdekelt a Körösön a hajózás újraindításában, melynek műszaki feltétele a Bökényi vízlepcső rekonstrukciója, e témakörben a közeljövőben az összes érdekelt bevonásával tanácskozást kezdeményeznek.

Tudják-e, hány 36 év alatti szakembere (felsőfokú végzettségű munkatársa) van igazgatóságunknak?

E pillanatban tizenhét. Közülük tizennégyen vettek részt a dr. Kovács Gábor igazgató által kezdeményezett beszélgetésen január 9-én, ahol az igazgató elsősorban arra volt kíváncsi, hogyan érzik magukat a fiatalok és mit csinálnának másként.

Először név nélkül egy 25 kérdésből álló tesztlapot töltötték ki, melyből kiderült többek között, hogy a legtöbben szakmai érdeklődésük és családi hagyományaik révén jöttek a vízügyi szolgálatba, mindössze négyen véletlenül.

Há újra kezdenék, hatan egész biztosan, nyolcan talán újra ide jönnek. Elgondolkodtató, hogy hatan középtávon elképzelhető-

nek tartják a munkahely változtatást. A többség úgy érzi, szakmai képességeik nincsenek igazán próbára téve, többre is képesek.

A vízügyből nem lehet megélni, 10-en máshonnan

Helyet az ifjúságnak!

is szereznek jövedelmet és négyen emiatt már kerültek etikai konfliktusba,

Örvendtes, hogy a munkahelyi légkört a többség (11 megkérdezett) jobbnak tartja, mint más munkahelyeken és jó általában a vezető-beosztotti viszony is.

Tizenhárman jelentős társadalmi-gazdasági szervezetnek tartják a vízügyet, de a szakma jövője érdekében 10-en változásokat is szükségesnek érzik.

A beszélgetés során élénk vita alakult ki a szakmémérségek és a központi osztályok közötti munkamegosztásról. A fiatalok várják és igénylik a nagyobb szakmai felelősségvállalás lehetőségét, az igényesebb munkát és ezért tanulni is hajlandók.

Van, aki soknak tartja a területi szervezetek számát, más pedig éppen a központ rovására erősítene azokat.

A lényeg az, foglalta össze az igazgató, hogy a fiatal szakemberek (mérnökök, közgazdák, jogászok) szeretik szakmájukat, van véleményük és azt ki is merik mondani.

A találkozó a véleménycserén túl egymás jobb megismerését is szolgálta s időről időre érdemes lesz megismételni.

Az első esztendő

A Szegedi Vízügyi Sportegyesület egy évvel ezelőtt, tavaly február 22-én tartott közgyűlésén új elnökséget választott. Az elnökség munkájáról, az eltelt egy évről néhány szóban a következők mondhatók el.

Az új vezetőség új feltételekkel, de az eddigiekhez hasonló bizakodással kezdte el munkáját. Az elmúlt évben nyolc vezetőségi ülést tartottunk, a következő napirendi pontok megtárgyalásával:

- a közeli és távolabbi jövő feladatai
- az elnökségen belüli feladatok elosztása
- az evezős szakosztály új helyre költözése

- az 1996 évi versenyek előkészítése
- a Simády Béla Nemzetközi Evezősverseny megszervezése

- hazai és nemzetközi evezős versenyeken való részvétel
- együttműködési szerződések felülvizsgálata

- a Maty-éri evezőspálya üzemelése
- a szegedi szakmémérségek területén lévő evezős telep működési rendjének kialakítása

– alapítványi, szponzori támogatások felülvizsgálata

- a Maty-éri versenyeken való közreműködés (kajak-kenu, motorcsónak, stb.)
- az evezős szakosztály beszámolója.

Az evezős szakosztály életének kiemelkedő eseménye volt 1996-ban, hogy

- Sobják Ferenc a veterán világbajnokságon párosban arany, négyesben ezüst érmet szerzett,
- Csonka Csaba és Lele László országos bajnok lett,

– helyezett volt, illetve kitűnően szerepelt Ádám Péter és Mármárosi János.

A szabadidő-sportban a hagyományos lehetőségek megmaradtak, így a következő sportágakban van lehetőség a hasznos időtöltésre: labdarúgás, kosárlabda, teke, tenisz, úszás, biliárd, asztalitenisz s lehet sifelszerelést kölcsönözni.

Végezetül minden SE-tagnak, sporttársnak egészséges és sporteredményekben gazdag, boldog új évet kíván a Szegedi Vízügyi Sportegyesület nevében:

Kurucz Gyula
elnök

Fejes Péter:

Kisvízi bejárásom a Tiszán

1996. szeptember 5-én kezdő mérnöként folyamatosan lettem részt a Tisza folyón. Feladatunk, hogy „itt” szemmel figyeljem a folyót, annak környezetét, valamint az igazgatóság által végzett munkáikat. A kapott szempontok alapján végeztem megfigyeléseimet, ezek a folyó morfológiájára, ökológiai állapotára, valamint a környezetre és annak védelmére vonatkoztak.

A bejárás a csongrádi hajóállomáson kezdődött, ahol még a hajóra szállás előtt megfigyeltem a csongrádi védőtöltés meredek, téglával burkolt részűjét. A hajó fölfelé indult a folyón, s a csongrádi pontonhidnál fordultuk vissza. Ezen a szakaszon a város egészen a vízpartig nyúlik, a folyópart közvetlen közelében húzódik a gát, aminek mentét oldalán állnak a település épületei, infrastrukturális berendezései.

A partélhez közel épült részsű biztosítása érdekében ezt a szakaszt már a század elején kőszórással stabilizálták. (A Tisza Folyó déli országhatártól-Csongrádig [159,6-253,8 fkm] terjedő szakaszának általános szabályozási terve)

A bejárás során a partvédő művek, valamint a partél károsodására utaló jelet nem fedeztem fel, amely egybevág a hivatkozott terv megállapításával. Az adott szakaszon – csongrádi kanyarulat – a város és a folyó kapcsolatára jellemző, látványos példa a szűk, parti sávon kialakult, sportot és kikapcsolódást szolgáló pihenőhely; ahol a kishajók és evezősök megfelelő kikötőhelyet találnak.

Lefelé haladva, a táj jellege változik és a Körös-torkolat elérve, a városias kinézetet elvesztve, üdülőközpontú alakul a folyó jobb partja, míg a bal part partélig lehúzódó, ártéri élőhelyet biztosít a vadvilág számára. A Körös-torkolata kellő biztosítás hiányában hátrafelé szakad, melynek egyértelmű jelei a torkolat közelében megfigyelt leszakadások, kagylósodások. Az áramlási viszonyok rendezésének, a megfelelő szabályozásnak a hiányát jelzi a torkolattal szemben kialakult, folyamatosan változó, sekély, zátonyos homokpad, mely a Körös-torkolat rekreációs szempontból talán legjelentősebb ismérve és vonzereje.

A Körös-torkolat környékének rendezése előbb-utóbb elkerülhetetlenné válik, azonban a feladat elvégzése során fokozott figyelmet kell szentelni a terület idegenforgalmi vonzereje megtartására, mely a természetes környezet megtartásával, az elkészítendő művek tájba illesztésével valósítható meg.

A későbbiekben érdekes volt megfigyelni a vasúti és a közúti hidakat, amint a tömbszerű, írtásokkal alig-alig megszakított erdő zöld falából kitörve, összekötik a két partot. A közúton közlekedve nem jelent olyan különleges élményt egy folyó felett áthaladni, mint ugyanezt a művet a vízről szemlélni, főleg olyan folyó esetében, mint a Tisza, melynek ártere a hajóról szemlélve szinte érintetlennek tűnik – legalábbis indulásnál ez volt a benyomásom –, és az ember hajlamos elfelejteni a fákon túli világot. Itt a vasúti híd fölött

egy szádfalat láttam, mely tájidegen és – mint utólag megtudtam –, funkciója is megzúrt. hiszen a homokbányában a termelést befektették. Így biztos vagyok benne, hogy más műszaki megoldással ki lehetne váltani.

Az út további részében különböző partbiztosítási megoldásokat figyeltem meg, terméskő-, valamint téglaburkolatot és szádfalakat, bár legjelentősebb részben kőszórást láttam.

Különböző művek, vízkivételek, szivattyútelepek mellett haladtunk el. A vízkivételről azóta tudom, hogy mind fix kiépítésűre lett kialakítva, valamint hogy kútszobszintjük meghatározásánál a törökbecsei duzzasztómű üzemi állapotait vették figyelembe.

A hajótól során a mártélyi vízkivételi műtárgy megcsúszott részűjére is felhívták figyelmemet – a műtárgy állékonysága van veszélyben. Ideiglenes megoldásként homokszákos részületerhelést alkalmaztak, de a végleges megoldás a mederrézsi lábának megtámasztása, leterhelése lenne, mely kőszórással volna biztosítható. Kérdésemre, hogy talán az anyási kanyar kedvezőtlen viszonyainak megszüntetésével megoldható lenne-e a vízkivételi műtárgy állékonyságának biztosítása, az azt veszélyeztető áramlási kép megváltoztatása, Andó Mihálytól azt a választ kaptam, hogy mivel a két hely fizikailag távol esik egymástól, így kevésbé valószínű, hogy a két jelenségnek jelentős köze lenne egymáshoz. Feltételezésemet az anyási kanyar túlfeljelettsége, a ka-

nyar jellemző paramétereinek folyamatos, kedvezőtlen változása táplálta, melyet Kovács Gábor világított meg számomra. A beutazás során ebből annyit láttam, hogy a homorú part első szakaszán nagy leszakadások, míg a domború parton folyamatos lerakódások – sőt, a kisvízi mederben egy kis sziget is – figyelhetőek meg. A kanyar 1982-es állapotának paramétereit a már említett tervben magam is tanulmányozhattam.

Lejebb a vásárhelyi kikötő elhagyott maradványai meredeztek béna roncsokként. A kikötő alatt és felett bemaások, kagylósodások, leszakadások voltak megfigyelhetőek, bár a kikötő hosszában partvédő kőszórás látszik, ennek meghosszabbítása mindkét irányban elkerülhetetlennek tűnik. Gondot jelenthet ezen a szakaszon a szinte függőleges partfal, valamint az ennek tetején található, jelentős famennyiség, mely tekintélyes tömeget képvisel. A part annyira veszélyes, hogy már nem is egyszerű, csúszólap menti beszakadással van szó, hanem a függőleges fal elválása a talajtól és beledől a folyóba. A partél közvetlen közelében nő a nagy és szépen hatást érkező, azonban műszakilag elfogadhatatlan, hogy egy ennyire kritikus szakaszon a part állékonyságát ilyesmivel tovább veszélyeztessük. Véleményem szerint a fák kivágása nem tűr halasztást és bár ezzel nem kerülhető el a partbiztosítás végleges, megnyugtató rendezése, azonban talán egy kis idő nyerhető vele.

Tovább haladva a lúdvári

szivattyútelephez értünk, mely a szakasz talán legnagyobb műtárgya. A vízkivételi mű megbízható, jó benyomást keltett a kisebb, külső szépség hibák ellenére. Az algyői vasúti és közúti hidak esetében a már leírt benyomásaimat éltem át újból.

A Maros-torkolatig különösebben problémás szakasz nem ragadta meg a figyelmeztet, kisebb-nagyobb bemaások, leszakadások látszólag, de ennyit a folyó bármely más, védetlen szakaszán láttam és nem tűnt úgy, mintha régóta tartó, előrehaladott folyamatról lenne szó.

Szegedhez közeledve a táj ismét városias jelleget kezdett öltetni. A Maros torkolatával egymagasságban már a kishajó-kikötő, alatta pedig Szeged város vízparti része tárul a szem elé. A Maros torkolatát jól bevédettnek és kellemsen rendezettnek találtam és meglepődve vettem tudomásul a szabályozási terv ide vonatkozó részének megállapításait.

Szeged hajóról nézve nagyon szép, s jó volt látni, hogy Budapesttel ellentétben Szegeden nem szorult ki a természet a folyóparttól.

Összességében: az út során alkalmam volt megfigyelni jól beágyazott folyószakaszokat csakúgy, mint fejlődő kanyarokat. A Tisza összességében rövidebb problémás szakaszokkal tarkított, jól beágyazott vízfolyásnak tűnt. A szállításban játszott szerepét igen csekélynek találtam, amit alátámaszt az is, hogy az utazás során összesen egy hajóval találkoztunk. Ennek oka azonban szerintem nem a folyó nehezen hajózható volta, hanem a régió vállalkozói-

nak, termelőinek nehéz helyzete. Mivel nincs információ sem a vízi, sem az alternatív szállítási módok feltételeiről és áráról, ezért ezt is elképzelhetőnek tartom, mint a vízi szállítás széleskörű elterjedésének akadályát, sokkal inkább, mint a folyó objektív állapotát. Úgy gondolom, hogy a vízi út adott, a szállítási társaságok szervezeti, gazdasági, üzleti politikájának, szemléletmódjának változása pedig nem várható sokáig magára. A rendeződő nemzetközi kapcsolatok szintén elősegítik majd a tiszai hajózás fellendülését.

Sajnos, a csongrádi vízlépcső megépítése jelenleg inkább politikai, mint műszaki vagy gazdasági kérdés, de távolról mindenféleképpen szükséges a folyó további csatornázása, és ez nehezen valósítható meg a vízlépcső fölépítése nélkül. Ezzel az utolsó akadály is elhárulna az intenzív forgalom útjából.

A Tiszát kísérő, ártéri erdő minden, környezetét szerető embernek igazi örömforrás lehet, hiszen összefüggő, alig-alig megszakított, természetközeli állapota nagyszámú élőlénynek biztosít zavartalan élőhelyet.

Ez a tanulmány csupán benyomásokat és megfigyeléseket tartalmaz. Mindenekelőtt műszaki megoldás további adatgyűjtést, tervezést, számítását kíván. Céлом – Török Imre György kívánságának is eleget téve – fölmerült gondolataim összegzése volt. Számomra a bejárás jó alkalmat teremtett az ismerkedésre mind a folyóval, mind az igazgatóság dolgozóival, melyet ezúton is szeretnék megköszönni.

Hidrometeorológiai helyzetjelentés

Decemberben az évszaknak megfelelőnél hidegebb és rendkívül csapadékos volt az időjárás. A működési területünkön sűrűn, 12-20 napon jelentkező csapadékból nagyobb mennyiségű a hónap második felében alakult ki. A csapadék területi eloszlása északnyugattól délkelet felé növekvő volt, ebben az irányban haladva a sokéves átlagnak megfelelő értékekről az átlag kétszeresére emelkedve. Az utolsó dekádban lehulló hó legnagyobb, 10-20 cm-es vastagságát 30-31-én érte el.

Időszak	Atvízig területi csapadék (mm)						
	maximum		minimum		átlag		
	helye	helye	helye	helye	sokévi átl. viszonyított csapadék (%)	eltérés (mm)	
tárgyhavi	83	Battonya	35	Kecskemét	63	158	+23
nov. 1-től	-	-	-	-	93	104	+4

A hónap első felében gyakran ködös, később felhős, csapadékos idő miatt a napfénytartam jelentősen elmaradt a sokéves átlagtól. A hőmérséklet elég szélsőségesen alakult: a hónap elején még átlagos értékek a középső dekádban jóval magasabbak, az utolsó napokban lényegesen alacsonyabbak voltak az időszakban várhatóanál.

Állomás	Tárgyhavi napfénytartalom (óra)			Tárgyhavi léghőmérséklet (°C)					
	sokévi havi átl. viszonyított		maximum	minimum	átlag				
	%	eltérés	dátum	dátum	eltérés a sokévi havi átl.-tól				
Szeged	26	50	-26	12	19	-22	31	-0.8	-1,9

A hónap közepén az enyhe, csapadékos időjárás áradásokat indított el a Tisza vízrendszerében. A levonuló árhullámok a folyószakaszokon a mederben maradtak, és az év utolsó hetében tetőztek. A Tiszán és a Hármas-Körösön 27-én, a Maroson 30-án megjelent a jég. Az egyre erősebben zajló táblák Szilveszterre a 10 cm körüli vastagságot is elérték.

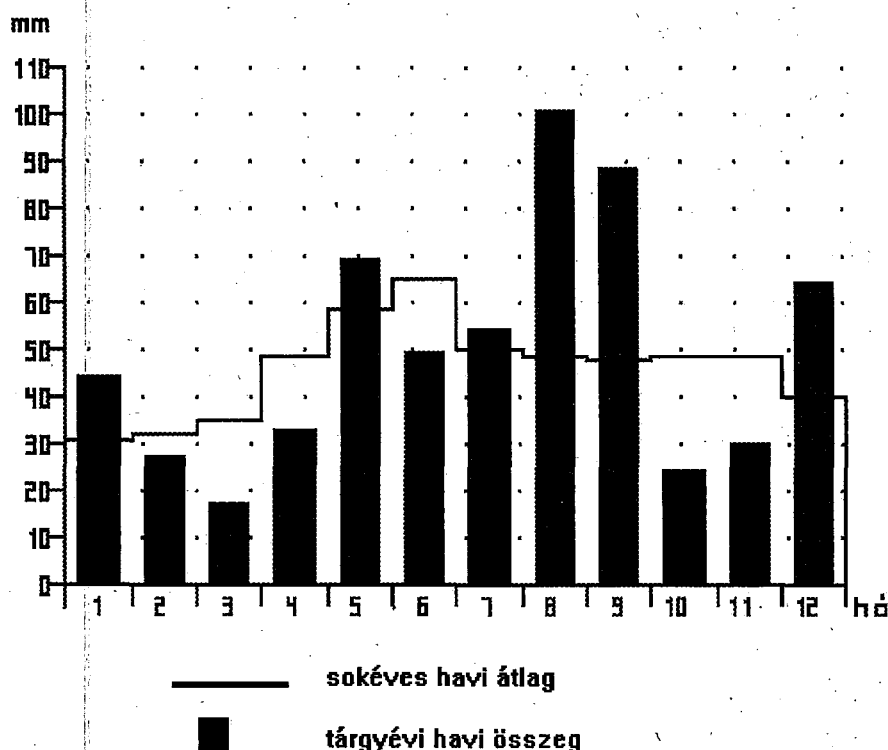
Vízmerce	Tárgyhavi felszíni vízállás (cm)						
	maximum		minimum		közép		
	dátum	dátum	dátum	dátum	mederteltség (%)	eltérés	
Körös, Szarvas	540	28.	236	12.	416	51	+262
Maros, Makó	276	26.	-5	2.	50	21	+26
Tisza, Szeged	466	27.	176	16.	283	44	+85

Talajnedvesség, talajvízjárás:
Az időjárás kedvezett a talaj téli feltöltődésének. A felső 20 cm feltöltődött, a 20-50 cm-es réteg víztartalma 70-100 %-osra, az 50-100 cm-esé 70-85 %-osra emelkedett. Emelkedett a talajvíztükör szintje is. A változás a legtöbb helyen 10-25 cm-es, máshol legfeljebb 5 cm körüli volt. A sokéves középvízszintektől való eltérés számottevően nem változott.

(Készítette: a vízrajzi csoport)

Talajvízkút száma	helye	Tárgyhavi közepes talajvízállás (cm)		
		terep alatt	változás az elmúlt hónapoz viszonyítva	eltérés a sokéves havi átlagtól
453	Vásárhely	444	-6	-83
473	Mezőhegyes	629	-5	-189
829	Kecskemét	479	+7	-116

A havi csapadékösszegek alakulása az Alsó-Tisza vidéki Vízügyi Igazgatóság területén 1996. december

Meghívó

A Csap utcai Potyka csárdában február 28-án 12 órakor kezdődik igazgatóságunk központja, termelési központja, gépiüzeme, az MBSZ, s a szegedi szakaszmérnökség nyugdíjasainak találkozója. A hódmezővásárhelyi, szentesi, csongrádi szakaszmérnökség későbbi időpontban tartja volt dolgozóinak találkozóját.

Az igazgatóság minden nyugdíjasát szeretettel várja az Atvízig vezetőse!

A Tisza hasznosítása

A Tiszáról szólva a vízügyi szakemberek, de talán mások is, először a folyó ár- vízére gondolnak. Ezek valóban nevezetesek, különösen a Szegedet rombadöntő 1879. évi árvíz, és az 1970. évi árvíz, melynek veszedelmét sikerült elhárítani. A Tisza azonban nemcsak rombolni tud, hanem hasznosítási lehetőségeket is kínál. A következőkben ezeket tekintjük át.

A folyó hasznosításában rejülő lehetőségeket két fő csoportba sorolhatjuk. Az egyik csoportba tartoznak az olyan jellegű vízhasználatok, amelyek nem fogyasztják a folyó vízkészletét, csupán meghatározott vízhozamhoz, illetve vízállás-tartományhoz, valamint megfelelő vízminőséghez vannak kötve. Ezek: a folyami halászat, az üdülés és szabadidő-eltöltés különböző formái, a hajózás és a vízenenergia-termelés.

A másik csoportba a vízkivétel és vízfogyasztással járó vízhasználatok tartoznak. Ezek: a lakossági vízellátás, az ipari vízellátás, az öntözővíz-ellátás, a halastavak vízellátása, valamint a környezet- és természetvédelmi vízigények kielégítése. Végül – a vízhasznosítás mellett – az ásványi anyagoknak a folyó medréből történő kitermeléséről kell emléztetnünk.

A Tiszán a folyami halászat jelentősége a vízszabályozások óta, de nemcsak amiatt, észrevehetően csökkent. A halak szűkebb életterét azonban vízgazdálkodási eszközökkel, például hullámtéri tározókkal is lehet javítani. A kiskörei hullámtéri tározó (Tisza-tó) halászati értékeit az itt kimutatott több mint ötven halfaj és az évi 200 tonnás halfogás jelzi.

Az üdülés és szabadidő-eltöltés különböző formái (fürdés, vízparti üdülés, horgászat, egyéb vízi sportok, stb.) többé-kevésbé állandó, illetve csak viszonylag szűkebb tartományban ingadozó vízszintet, nagy vízfelületet, jó vízminőséget és alkalmas partszakaszt igényelnek. A vízszintszabályozás – az árvíz időszakok kivételével – kielégíthetően megoldható a folyami vízlépcsőkkel, de a szabadidő-eltöltés szempontjait természetesen össze kell hangolni más vízhasználatok igényeivel.

A hullámtéren belül ilyen vonatkozásban a Tisza-tó a legnagyobb jelentőségű (vízfelülete közel háromszorosa a Velencei tó vízfelületének),

a mentett oldalon pedig a holtágak nyújtanak kiváló lehetőséget a szabadidő-eltöltésre. Ezek összes vízfelülete 20 km², a partvonalak összes hossza mintegy 500 kilométer, ami két és félszerese a Balaton partvonal-hosszához!

A hajózás szempontjából a Tisza a 20. században – a vasúti és főleg a közúti közlekedés nagyarányú fejlődése következtében – vesztett jelentőségéből. A hajózási feltételek az egyes folyószakaszokon lényegesen különböznek (az Európai Gazdasági Bizottság kategóriái szerint a hajózó út Titeltől Csongrádig IV., Csongrád-Szolnok között III., Szolnok-Kisköre között II., Kisköre-Tiszalök között IV., Tiszalök-Dombrád között III. osztályú), ezért folyamatos vonalmelenti hajózásról nem beszélhetünk.

A tiszai hajózás jelentősebb föllendülése nagyobb mértékben a Csongrádi vízlépcső és a Duna-Tisza csatorna megépítésével, vagyis a dunai víziúthoz való kedvezőbb kapcsolódás után várható.

Vízenenergia-termelés a Tiszán jelenleg – járulékos hasznosításként – a Kiskörei és a Tiszalöki vízlépcsőnél, és ottani vízerőműveknél folyik. Az évi energiatermelés mintegy 15 millió KWh, melynek negyede „csúcsergia”.

Lakossági vízellátás céljára a Tisza vizét nagyobb mértékben csak Debrecenben (a Keleti főcsatorna közvetítésével) és Szolnokon, valamint a szolnoki vízhálózatra kapcsolt hat környező településen veszik igénybe – természetesen a víz kellő megtisztítása után. Az ilyen célra fölhasznált vízmennyiség évente kb. 15 millió m³.

Ipari vízellátási célra csupán Debrecenben, Szolnokon és környékén, valamint Szegeden használnak föl nagyobb mennyiségű Tisza-vizet, évente összesen kb. 20 millió m³-t. A Tiszajárási közlekedésben lévő Tiszai Erőmű I. egységénél hűtővízként évi 136 millió m³-t, II. egységénél évi 555 millió m³-t vesz-

nek ki a Tiszából. A kivett és felmelegedett vizet 1%-os veszteséggel visszavezetik a folyóba.

A Tisza vízkészletének legnagyobb fogyasztója a mezőgazdaság. Az öntözővíz-ellátás és a halastavak vízellátása céljából évente – az időjárástól függően – 300-600 millió m³ vizet vesznek ki a Tiszából, melynek tekintélyes részét (15-20%-át) a Körös-völgyben használják föl, ugyanis az ott fellépő vízigényeket a Körösök nyári vízkészlete nem fedezi. A Tisza vizéből évente 150-200 ezer hektárnyi területet öntöznek meg, s kb. 15 ezer hektár halastavat látnak el. Száraz években az öntözési csúcsidekban egyidejűleg kivett vízhozam meghaladhatja a 100 m³/s-ot. Ilyenkor a Tisza hasznosítható vízkészletét a Kiskörei tározóban képződött tározási többlet is növeli. Az öntözővíz-szállításban és a tározásban rendszerint a nagyobb mentett oldali holtágak is részt vesznek (kivételesen néhány hullámtéri holtág is). Halászati célú hasznosítást 15 Tiszamenti holtágban folytatnak.

A környezet- és természetvédelmi vízigények közül az ún. kettős hasznosítású öntözőrendszerekben fölmerülő vízminőség-jávitást (hígítóvíz-adagolást, a csatornák idény előtti átöblítését, stb.) és a vizes élőhelyek védelmét, megmentését célzó, a hosszú időszakokban szükségessé váló vízpótlást emelhetjük ki. A folyó élővilágának a védelme – a víz elszennyeződésének megakadályozása mellett – egy minimális vízhozam mederben hagyását, azaz a vízigények szabályozását is megköveteli. A mederben hagyandó ún. élővíz-hozam a Közép-Tiszán kb. 50 m³/s.

Az ásványi anyagok kitermelése tekintetében a Felső-Tiszán a kavics kitermelésnek, a Közép- és az Alsó-Tiszán a homok-kitermelésnek van említésre méltó jelentősége.

Dr. Pálfi Imre

VÍZPART

Az Alsó-Tisza-Vidéki Vízügyi Igazgatóság lapja
Szerkesztő a szerkesztő bizottság,
elnöke és felelős kiadó: dr. Kovács Gábor
Felelős szerkesztő: Pálfi Katalin
Szerkesztő: Benke György
Szerkesztőség: H-6701 Szeged, Pf.: 390, Stefánia 4.
T.: 62312-933 – Fx.: 323-774 – Tx.: 82-239
Nyomtatás: „NORMA” Nyomdász Kft., H-6800
Hódmezővásárhely, Rárósi út 10., T.: 62341-249

